

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výkon právnických povolání v Evropské unii

Požadavky na získání určité kvalifikace v jednotlivých členských zemích Evropské unie se často velmi liší, což představuje vážný problém pro realizaci svobody volného pohybu osob a služeb. Na základě mnoha odborných studií však bylo zjištěno, že v samotné úrovni získaných odborných znalostí často žádné zásadní rozdíly neexistují. Vzájemné uznávání profesních kvalifikací je proto významným prostředkem eliminace těchto nežádoucích překážek fungování evropského společného trhu. Zatímco v předchozím článku („Vzájemné uznávání profesních kvalifikací v Evropské unii“) byla nastíněna obecná charakteristika této problematiky, tématem tohoto příspěvku je již specifická oblast uznávání právníckého vzdělání.

Požadavky na získání určité kvalifikace v jednotlivých členských zemích Evropské unie se často velmi liší, což představuje vážný problém pro realizaci svobody volného pohybu osob a služeb. Na základě mnoha odborných studií však bylo zjištěno, že v samotné úrovni získaných odborných znalostí často žádné zásadní rozdíly neexistují. Vzájemné uznávání profesních kvalifikací je proto významným prostředkem eliminace těchto nežádoucích překážek fungování evropského společného trhu. Zatímco v předchozím článku („Vzájemné uznávání profesních kvalifikací v Evropské unii“) byla nastíněna obecná charakteristika této problematiky, tématem tohoto příspěvku je již specifická oblast uznávání právníckého vzdělání.

Obecným uznáváním kvalifikací se zabývá směrnice č. 89/48/EHS, která představuje nový tzv. „horizontální“ přístup, na základě kterého se všeobecně uznávají vysokoškolské diplomy, pokud odborné vzdělání trvalo alespoň tři roky. Podle této směrnice se takové diplomy zásadně uznávají bez předchozího vymezení potřebné kvalifikace.^[i] V případě, že by bylo zjištěno, že závažné rozdíly v rozsahu nabytých zkušeností přece jenom existují, může hostitelská země vyžadovat potvrzení získaných odborných znalostí složením zkoušky nebo trvat na absolvování určité odborné praxe. Diplom musí být vydán kompetentní domácí autoritou a jasně dokazovat, že jeho držitel má náležité vzdělání.

Na základě této směrnice si tedy může právník v hostitelském státě nechat uznat svůj vysokoškolský diplom a dále vykonávat svou činnost pod titulem, který je zde užíván. Současně mu nic nebrání v tom, aby pokračoval ve výkonu povolání ve svém domovském státě. Procedura uznávání je však kritizována pro svou přílišnou strnulost a pomalost.^[ii]

Ve vertikální rovině se problematice uznávání právnických diplomů věnují dvě speciální směrnice, které se podrobně zabývají některými důležitými instituty. Jedná se o

- směrnici č. 77/249/EHS, jež upravuje poskytování právnických služeb, a
- směrnici č. 98/5/ES, která upravuje výkon právnických povolání na trvalém základě v jiném

státě, než ve kterém byla kvalifikace získána. (Na rozdíl od volného pohybu služeb se tu jedná o výkon povolání na bázi realizace svobody usazování).

Výše uvedené směrnice se nevztahují na všechny právnické profese. Vyloučeny jsou zejména činnosti spojené s výkonem veřejné moci, konkrétně se jedná například o některé notářské úkony. Působnost této právní úpravy se týká především povolání advokáta.

Obě směrnice se v podstatě shodují v tom, že právník je oprávněn používat titulu užívaného ve státě, kde získal své vzdělání, přičemž titul musí být vyjádřen v jazyce tohoto státu. Právník dále může být hostitelským státem vyzván k připojení označení stavovské organizace, jež mu vydala oprávnění k výkonu činnosti nebo soudu, před nímž je v domovském státě oprávněn vykonávat svou činnost. V případě, že právník zamýšlí vykonávat svou praxi na trvalé bázi v hostitelském státě, má povinnost se zaregistrovat u příslušného úřadu hostitelského státu. Po předložení platného osvědčení registrace v domovském státě, jehož platnost může být časově omezena, má tento úřad povinnost registraci provést a informovat o ní příslušný domovský úřad. V případě, že má povinnost vést seznam registrovaných právníků, musí též registrovanou osobu do tohoto seznamu zapsat.

Právník vystupující na základě domovského titulu je oprávněn provádět stejné profesní činnosti jako právník, který vykonává svou činnost na základě titulu užívaného v hostitelském státě. Může poskytovat právní rady ohledně svého domovského práva, mezinárodního a komunitárního práva, včetně práva hostitelského státu. Musí však dodržovat procesní pravidla aplikovaná národními soudy. Výjimky z národního zacházení se vztahují pouze na případné požadavky týkající se bydliště nebo registrace u stavovské organizace v hostitelském státě.

Směrnice č. 77/249/EHS uvádí ve svém čl. 5 zajímavý institut „povinné spolupráce s domácím právníkem“, jež na první pohled zásadním způsobem omezuje svobodu poskytování právních služeb. Evropský soudní dvůr interpretoval tento sporný pojem pomocí účelu, kvůli kterému bylo toto ustanovení přijato.^[iii] Cílem spolupráce je poskytnout právníku nutnou pomoc a umožnit mu tak jednat v rámci odlišného právního systému. Vzájemná spolupráce také dává vnitrostátnímu soudu jistotu, že právník poskytující služby tuto pomoc skutečně má, a je proto schopen plně se přizpůsobit aplikovaným procesním a etickým pravidlům.

Dalším důležitým institutem je „společný výkon právnického povolání“ (joint practice), který ve svém článku 11 uvádí směrnice č. 98/5/EHS. Na základě tohoto článku mají právníci možnost vykonávat profesní činnost společně a pod společným označením (jménem) ve formě sdružení, které podle práva daného hostitelského státu může, ale i nemusí mít právní subjektivitu. Právníci, kteří jsou členy stejného uskupení ve svém domovském státě a vykonávají činnost na základě domovského titulu v hostitelském státě, mohou vykonávat profesní činnost v pobočce nebo agentuře tohoto uskupení i v hostitelském státě. Mají též přístup do některé z forem společné činnosti, jež je v hostitelském státě povolena. Členský stát může ale odmítnout registraci právníka v případě, že se jedná o sdružení, v němž nejsou někteří členové příslušníky právnické profese. Směrnice přesně stanoví podmínky týkající se především struktury a personálního složení sdružení, kterých se toto ustanovení týká.

Všechny tři výše zmiňované směrnice se vzájemně doplňují a vytváří tak ucelený právní rámec pro výkon právnických povolání ve členských státech Evropské unie, který bezesporu přispívá k postupnému sbližování jednotlivých národních úprav. Důkazem toho je i změna českých právních předpisů upravující oblast advokacie. Novela stávajícího zákona o advokacii č. [228/2002 Sb.](#) v platném znění, jež nabude účinnosti okamžikem vstupu České republiky do Evropské unie, uvádí do našeho právního řádu nový institut „evropského advokáta“, který bude rovněž oprávněn poskytovat právní služby na území České republiky.[\[iv\]](#)

Evropský advokát je v tomto zákoně definován jako fyzická osoba, která je státním příslušníkem některého ze členských států Evropské unie nebo Dohody o evropském hospodářském prostoru (dále jen „členské státy“) a která v tomto státě získala oprávnění poskytovat právní služby. Evropský advokát bude právní služby poskytovat pod profesním označením svého domovského státu.[\[v\]](#)

Novela dělí evropské advokáty na hostující a usazené. Hostující evropský advokát poskytuje právní služby na území České republiky dočasně nebo příležitostně, nemůže být členem sdružení advokátů ani společníkem veřejné obchodní společnosti poskytující právní služby. Poskytuje-li zde právní služby bez podstatnějších přerušení po dobu jednoho měsíce, je povinen oznámit České advokátní komoře (dále jen „Komoře“) adresu místa v České republice pro doručování písemností Komory. V případě, že jeho činnost spočívá také v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, je povinen ustanovit advokáta jako svého zmocněnce pro doručování písemností. Usazeným evropským advokátem je evropský advokát zapsaný do seznamu evropských advokátů vedeným Komorou, jenž je oprávněn poskytovat právní služby v České republice soustavně. Podmínkou tohoto zápisu je písemná žádost spolu s dokladem o státní příslušnosti některého z členských států a průkazem oprávnění, který nesmí být starší než tři měsíce. Dále musí také předložit doklad o splnění povinnosti pojištění pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou poskytováním právních služeb.

Do české právní úpravy se také promítl institut povinné spolupráce. V případě, že poskytuje evropský advokát právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány a stanoví-li zvláštní právní předpis, že účastník musí být v tomto řízení zastoupen advokátem nebo že zástupcem účastníka může být jen advokát, je evropský advokát povinen ustanovit advokáta po dohodě s klientem jako svého konzultanta v otázkách procesního práva, které budou v řízení řešeny.

Mgr. Zuzana Jánská

advokátní kancelář Glatzová & Co.

[i] Tento systém byl v roce 1992 rozšířen směrnicí č. 92/51/EHS také na vysvědčení o uzavřeném středoškolském vzdělání.

[ii] COM(2000) 17 Final Report from the Commission to the Council and the European Parliament on the application of Directive 92/51/EEC in accordance with article 18 of Directive 92/51/EEC, 03.02.2000

[iii] Rozhodnutí ve věci Komise v. Německo C-427/85

[iv] Zákon č. [228/2002](#) Sb.

[v] Jednotlivá profesní označení, užívaná v členských státech, budou oznámena ve sdělení Ministerstva spravedlnosti, vyhlášeném ve Sbírce zákonů.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví - v čem spočívají její výhody?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc prosinec 2025](#)
- [GLP-1 v potravinářství: čekají nás v EU „GLP-1 friendly potraviny“?](#)